

Håndtering af antidiabetika til injektion¹

Medicinhåndtering

Se også instruksen Medicin mod diabetes. Risikosituationslægemidler. Medicinhåndtering. Hvor der i denne instruks er nævnt insulin, gælder det også andre antidiabetika til injektion¹.

Målgruppe

- Sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter. Ved op- og nedtitrering af dosis af fast insulin, skal injektionen foretages af en sygeplejerske.

Formål

- At sikre korrekt håndtering af antidiabetika til injektion.

Insulin er et risikosituationslægemiddel

Du skal derfor være særligt opmærksom på

- Opbevaring og risiko for forveksling af præparater:
 - Forveksling af hurtigt- og langsomtvirkende insulin. Hurtigtvirkende og langsomtvirkende insulin skal derfor opbevares adskilt.
 - Tag kun én pen frem ad gangen.
 - P.n.-medicin opbevares i en blå pose.
 - Forveksling af styrke (fx 100 E/ml) og dosis (fx 20 E).
 - Ugentlig administration (bliver glemt eller gives med forkert interval)
- Symptomer på for lavt eller for højt blodsukker:
 - For højt blodsukker: træth, sløv, tørstig, hyppige vandladninger.
 - For lavt blodsukker: utilpas, bleg, svedende, hjertebanken.
 - Infektioner, ændret indtag af mad og væske og ændret fysisk aktivitet kan ændre kroppens behov for insulin.
- Kontakt læge
 - Hvis blodsukkeret afviger fra accepterede grænseværdier beskrevet i handlingsanvisningen.
 - Ved blodsukker under 4 eller over 15 mmol/l medmindre der står andet i handlingsanvisningen.
- Ring 112
 - Hvis borgeren er akut dårlig af for lavt blodsukker og ikke responderer på at få "hurtige" og senere "langsomme" kulhydrater eller på anvendelse af glucagonpen.

Sådan gør du

Forberedelse

- Tjek, at der er et stikkeskema hos borgeren.
- Læs handlingsanvisningen for håndtering af borgerens insulin.
- Tag borgerens insulinpræparat(er) frem og tjek med medicinskemaet
- Tag kun én pen frem ad gangen, hvis borgeren får flere slags insulin
- Tjek, at der på pennen(e) er label(s) med borgerens navn og CPR-nummer, anbrudsdato og dato for bortskaffelse. De fleste insulinpræparater kan holde sig i op til 4 uger, efter de er taget i brug. Enkelte i 6 uger. Tjek indlægssedlen.

¹ Fx Lantus, Fiasp, Ozempic, Victoza

- Tjek, at det er den rigtige borger.
- Tjek, at medicinen ikke er udløbet.
- Mål borgerens blodsukker, hvis det fremgår af handlingsanvisningen.
- Se i skemaet "insulin givning" under observationsnotater i Nexus, i hvilken zone der sidst er injiceret insulin.
- Afpas dosis af insulin efter handlingsanvisningen.
- Tjek, at huden er hel og uden blå mærker og infiltrater.
- Penne med p.n.-insulin opbevares i blå poser.

Klargøring af insulinpen

- Tjek, at der er insulin nok i pennen.
- Bland uklar insulin ved at vende pennen roligt mindst 10 gange, så væsken er ensartet hvid. Du må ikke ryste pennen. Hvis du taber en pen, eller pennen bliver beskadiget, skal du kassere den.
- Klargør en ny nål og sæt den på pennen. Kasser den indre beskyttelseshætte.
- Afprøv pennen med 1-2 enheder insulin, så man kan se, at der kommer insulin gennem kanylen.
- Indstil pennen på den korrekte dosis.
- Del dosis, hvis borgeren skal have mere end 40 enheder.

Injicer

- Det skal fremgå af handlingsplanen hvor og hvordan, du skal injicere insulin.
- Der anvendes altid stikkeskema for at sikre systematik i brug af injektionsområder.
- Hurtigtvirkende insulin injiceres oftest i maven eventuelt i en løftet hudfold i en vinkel på 90 grader
- Langsamtvirkende insulin og kombinationspræparater injiceres oftest i låret eventuelt i en løftet hudfold i en skrå vinkel eller i en vinkel på 90 grader.
- Injicer altid den samme insulin i det samme område (mave eller lår).
- Du skal injicere 1-3 cm fra sidste injektion.
- Tæl langsomt til 6, mens du holder stemplet i bund, inden du trækker nålen ud.
- Tag nålen af med funktionen i låget på kanyleboksen eller brug en kanyleaftager.

Afslutning

- Læg den brugte nål i kanyleboksen.
- Sæt hættten på insulinpenne.
- Tjek, at der er insulin nok i pennen til næste injektion. Tag eventuelt en ny pen ud af køleskabet, så den er tempereret, når den skal bruges.

Bortskaffelse af brugte insulinpenne og kanylebokse

- Brugte insulinpenne skal bortskaffes som andet medicinaffald.
- Du kan tage dem med tilbage til distriktet og lægge dem sammen med andet medicinaffald til apoteket.
- Læg penne fra Novo Nordisk i en pose for sig selv, eventuelt i den specielle pose, der er beregnet til det. Så bliver de forskellige dele af pennen genbrugt. Du må ikke lægge nåle og andre medicinrester i posen.
- Tag fyldte kanylebokse med retur til distriktet og sørg for, at der er en ny kanyleboks hos borgeren.

Dokumentation

- Noter i skemaet "insulin givning" under observationsnotater i Nexus i hvilken zone, du har injiceret insulin.
- Følg i øvrigt instruksen. Administration af medicin. Medicinhåndtering.

Utsigtede hændelser

- Dokumenter og rapporter hændelsen, fx hvis der er byttet om på fast og p.n.-insulin.

Kvalitetsopfølgning

- Ved egenkontrol (dokumentation eller medicin håndtering) udvælges borgere, hvor HHP forestår insulin håndtering. Dette gøres 2-4 gange årligt.
- Læring igennem UTH'er, der vedrører diabetesbehandling med insulin.

Referencer og nyttige links

- Indlægssedler og brugsanvisninger for forskellige insulinpræparater og -penne.
- Diabetesforeningens hjemmeside vedrørende injektionsteknik.
- Risikosituationslægemidler. En guide til sikker medicin håndtering. 1. udgave, november 2021. Styrelsen for Patientsikkerhed.
- Insulinbehandling. Klinisk vejledning for almen praksis. Dansk Selskab for Almen Medicin, 2019.

Bilag

- Bilag 1. Tjekliste: Udarbejdelse af handlingsanvisninger for indsatser vedrørende antidiabetika til injektion
- Bilag 2: Vejledning i brug af stikkeskema

i

Instruksen er udarbejdet af: Kirsten Pultz Farmaceut	Ansvarlig for instruksen: Gitte Widmer Sygeplejefaglig leder	Godkendt af: Faglige koordinatore i HHP
Revisionsdato: 31. oktober 2024	Næste revision: November 2026	